

Cesta do Švédska 1947 dle Zdenka Hršela

Myslím, že každý z nás toužil nebo touží se podívat trochu do světa. A esperantisté? O těch to platí samozřejmě. Korespondence s cizinou je pěkná a velmi výtečná věc, věřte mi však, že rozmluva s cizinci, kteří znají jen esperanto, stojí za všechny kurzy a učebnice. Tak jsem ho poznal ve Švédsku. A jak k tomu došlo.

Asi 200 km západně od Stockholmu leží moderní město Karlskoga. Rozlohou je největší v celém Švédsku, má 43 000 ha půdy, t.j. asi o 29 000 víc než Stockholm. A toto město má pokrokový Národní Výbor, který podporuje esperanto vždy a všude. Letos pozvali Karlskogáné do svého města esperantisty z 5 zemí. Přijelo však 5 Holanďanů, 1 Francouzka, Poláci a Maďaři nemohli pozvání bohužel přijmout, a proto země za železnou oponou jsem zastupoval já jediný Čechoslovák.

Cesta přes Polsko, jak jsem ji prožil já, nebyla nezajímavá. Po kontrole v Lidkově a Mezilesí si člověk v našem Kladsku připadá jako doma, ale pak přijdou ruiny, trosky a pak zase zříceniny. Truchlivý obraz skýtá Vratislav, kde člověk vidí jen málo celých domů. Přesto je tam velmi čistý kulturní život, jak jsem se dozvěděl ve vlaku. S Poláky je vůbec příjemné cestování, ovšem když si člověk dává pozor na zavazadla. Mluvit s nimi můžete jen česky, a když i Polák mluví pomalu a srozumitelně, je tu pěkná konverzace. Bohužel však mi naše vlaječka na klopě Polákovi neřekne, že jste z ČSR. Jeden vás považuje za reprezentanta z Francie, ten zase za kolegu z Jugoslávie.

Řekněme si však: známe všichni, jak vypadá správná polská vlajka?

Když se člověk těší, obvykle mu něco sklapne, něco nevyjde. Čili, člověče, netěš se. Tak jsem se těšil do Švédska. Také mně něco – dokonce 2x nevyšlo. "Přijedu v pondělí večer", byl můj první esp. telegram do Švédska. "Bohužel až v úterý", to byl druhý, zrozený ze zklamání na Čedoku, když mi včas nevystavili lístek.

A do třetice všeho dobrého ... ano, 3. telegram šel až z Gdyně, a zarmucoval mé hostitele, že přijedu až ve čtvrtek. "Loď nejede!" řekli mi v Gdyni ve vlaku. Co teď? Těžký kufr, sám v přístavním městě, kde se **zcházejí** švédští námořníci, a k tomu ani zlotý v kapse? Kde se však všude nenajdou Češi? (a esperantisté také, ovšem). "Tady máme také jednoho Čechoslováka!" slyším zase mateřštinu, to čeští manželé z čs. velvyslanectví se vraceli z dovolené. - Tres fascinant collegium, už tu byla taksówka a přechoťný taxikář, který nás nevím jak nacpal i s kufry do ušlechtilého vozidla (**provyného stalku**). A nastala anabase: do kapitanáku portu, na švédský konsulat, do švédského námořnického kostela, a znovu repete. Výsledek byl soro nulový: Loď dnes opravdu nejede, ale zručnosti se meze nekladou, může se to také zkusit na nákladní lodi. Po výborném obědě (račí polévka + vepřová kotleta přes celý talíř i s pitím (4 šv. Kr. = 56 Kčs, zajímá-li vás to - každý Polák si to však nemůže dovolit) nastala cesta znovu. Může to být zábavné, cesta do neznáma. Je to totiž opravdu cesta do neznáma, poněvadž kapitán nákladní lodi neví, kam jede. Určení cesty dostává až na moři radiem. Nevěřte-li, poslechněte si Stockh. **xxxx**. Asi ve 3/4 8 večer. Co je lepší: cesta do neznáma, ale jistá a hned do Švédska nebo 2 a půl dne čekat na svou loď. Pro mne brzo tato otázka neexistovala, zbylo jen druhé východisko. Po srdečném nashledanou jsem se večer rozloučil s krajany a stala se ze mne na 2 dny přístavní krysa.

Mezi švédskými námořníky jsem strávil pěkný večer. Zpívalo se, pila se káva, a líbilo se mi to, ačkoliv jsem rozuměl sotva každé dvacáté slovo. Pastor byl velmi příjemný mladý muž, ovládající němčinu a mladou paní se synáčkem Bo (čtou to bé). Stane-li se vám někdy něco podobného, obraťte se na Svenska Sjömanskyrlan, za 100 zl denně tam jste krásně živi: Čistý pokojík, teplá a tudená voda, úplná strava, to stojí jen našich 10 Kčs denně, podle oficiálního kurzu 15 Kčs. Co dělat 2 dny v takovém místě jako je Gdyně? Vždyť i němečtí důstojníci, kteří tam byli posádkou za války, říkali: "Wen will der Herr Gottbestrafen, den sendet er nach Gottenhafen." Ještě štěstí, že jsem si vzpomněl na inzerát v Heroldu o letervesperu v Gdansk. A tak jsem se vydal do Gdanska hledat esperantisty. Trvalo mi to celé odpoledne, když jsem se ptal průměrně každého obyvatele, kdeže je tu "klub esperantiów". Na Tuře (= 5 ČM) mi dokonce odpověděla **sestřička**: "klub esperantistów? To u nás není, ale máme tu klub letních sportů". Člověk si však časem **zvykl**. Když jsem prošel dalších několik kiosků, knihkupectví, na milicionáře, kterých se v Polsku hemží, až je člověku úzko, ani nehledě, pak ještě 2 advokáty a gymnásium, dověděl jsem se nakonec o pí

Kaminské. A k této samideance jsem se příští den ráno vydal. S menšími obtížemi jsem našel byt. Příští den jsem ji s menšími obtížemi našel, oslovil polsky (člověk se naučí ledacos), takže mě prý považovala za polského studenta; nastala radost veliká – jako když se najdou 2 známí – neznámí v cizině. Nic mi nevadilo, že lezli sklepem, protože klíč se kamsi poděl. A teď toho vyptávání, vypravování, nošení na stůl – A najednou, že prý musíme jít do výstavy, protože prý takovou příležitost nemohu zmeškat. Maličkost. Budova zvíci ředitelstva ČSD, plná věcí, které vytvořili žáci pokračovacích škol, obecných škol a tzv. gymnazií. Také esperantské oddělení tam bylo. Provázel nás velice důkladný průvodce, který nic nevynechal, a jeho zásluhou jsme se vypořádali ven asi v $\frac{3}{4}$ 3 odp. - Nikdy nezapomenu, jsk jsem v Gdánsku kupoval kyselé mléko a housky a jak jsem si zopakoval maturitu z dějepisu. Důkladně jsem se zapotil, to se vám přiznám, ale nakonec jsem čestně obstál. Bylo mu totiž nejasné, že český stát ve středověku byl v rámci říše německé nebo ne. Když dostal odpověď, že vlastně ano (až do doby, kdy se odtrhl úplně), byl z toho všecek nešťasten.

Tak nám krásně uplynul den – a mně také pobyt v Polsku. Nedobrovolný, ale přece jen pěkný. 19 hodin plavby na švédské "Starke" bylo sice únavné, ale přece jen ve čtvrtek zrána se objevilo švédské pobřeží. - Prohlídky – a do vlaku! Ale co to? Nevlezl jsem do 1. třídy? Sedadla polštřovaná, záclonky, nikde ani nátěr, přihrádka na kufry v chodbičce, pitná voda v láhvi.

A ještě jedno překvapení. Přicházejí ke mne pasový úředník a odebírá mi dopis – od hostitelů z Karlskogy. "Bud nem mitten. Opravdu měla pozornost! Koho by to napadlo?" - A již jedeme tiše – bez pískání a kouře - vždyť tu jsou všechny vlaky elektrické. Proto tu mohou nádražáci nosit bílé čepice a neumažou si je, proto nejsou domečky okolo trati zamazané od sazí. Štěstí pro Švédsko, že nemá uhlí, slyšel jsem později od Švédů.

Tedy první dojem ve Švédsku: přepych a blahobyt. Zkusil jsem příslovečnou švédskou poctivost hned v Malmö, kde jsem si nechal kurfy na lavici a odešel jsem na chvíli, pak jsem však zapomněl, že jsem ve Švédsku a s obavami jsem se vrátil – slyšel jsem od Švédů, že už to u nich není takové jako před válkou, protože teď přijde do Švédska příliš mnoho cizinců neždoucích. Proto si Švédové dávají pozor na své věci. Líčením všech novot vás zdržovat nebudu, znáte je beztoho z přednášek J. Vítka nebo Pi Alamo. Postačí snad, že ve Šv se na každém kroku setkáte s nějakou praktikou. Vše šlo podle plánu, až ve Strömfortu jsem byl mile překvapen. Už tam – ani 20 km od Karlskogy – mě očekávali hostitelé s autem. A znovu vypravování, a při večeři vypravování, vybalování dárků – a první noc ve Švédsku. Pak následoval den po dni, s programem vybraným a příjemným, kde jsme se seznamovali s cizozemci mezi sebou a se svými švédskými přáteli. Vidli jsme veletrh v Orebro, provinčním městě s krásným jezírkiem, provedli nás světoznámou zbrojovkou v Boforsu, která je umístěna hluboko a kde mě také upozornili na československé stroje, prý velice výkonné. 21. června nás pak přijalo – abych tak řekl MNV – na menší hostině v restauraci Golbacka, kde to bylo velice pěkné, až nato, že jsem (a ne já sám), tam odbyl křest ohněm, co se týče veřejných esperantských proslovů.

Štěstí, že moji hostitelé měli chatu u jezera a auto, protože pak bychom se asi všichni upekli v noci ve městě v 35°C. Č. vlajka u chaty. Smůlu jsme, vlastně jen já měl v tom, že jsem neviděl losa – ačkoliv jsme dennodenně – vlastně noc co noc – podnikali větší nebo menší projížďky asi 30 km do lesa – ovšem marně. Zatímco jsme byli v lese, podařilo se jednou předsedovi klubu dokonce vyfotografovat losa přímo na silnici u **Europaleště** ...

Zlatý hřeb našeho pobytu ve Sv byla slavnost púlnočního Hrnca. Začalo to nevinně. Na určeném místě se utábořilo od rána 23. června několik prvních stanů, kterých se čtvercem času rapidně přibývalo až to propuklo asi ve 3 h odp. docela. Šel se hledat strom, porazil se, zbavil kůry, pak se rukou společnou a nerozdílnou vyzdobil listím, xxx a květinami; přibil se někam další, aby se utvořil kříž, dráty se upevnily 2 velké věnce a 1 malý – a nastalo to nejslavnostnější, vztyčování této **uráповé** tyče! - A pak propuklo tancování okolo tyče, což bylo velmi pěkné, protože ve Švédsku se udrželo ještě mnoho krásných národních tanců, které jsme se my cizinci chtěli honem naučit.

Střídal se zpěv s tancem a hrami – a znovu tanec – tentokrát ve stodole na mlatě – přes celou noc až do rána - Noc? Což vůbec byla noc? Slunce jen nízko pod obzorem a 2 hod. vyšlo

úplně. Však v tu dobu na tyto světlé noci hřeší i tamní elektr. podniky, ani nerozvěcují pouliční lampy. - Svatojanská noc ve Sv, na to se nezapomíná.

O programu a vedení. Příští klubová schůze jsme se postarali jen cizinci – a bylo to pěkné. Karlskogským přátelům můžeme závidět jejich pěknou klubovnu. Kdy asi jen náš Klub....?

Stále jsme měli o pěkný program postaráno: projížďka na motorovém člunu po jezeře, koupání v **Mokrém** jezeře, večírek na rozloučenou se samideány, znovu koupání atd. Však bylo toho koupání opravdu třeba, protože podle novin bylo t.r. v červnu ve Sv. největší teplota za posl. 70 let.

Opravdu jsem nečekal, že ve Sv budu mluvit s krajanem. Byl to Pardubičák, závodník Rosák, s kterým jsem mluvil telefonicky jako tlumočnick p. Gullberga, zástupce Sv. motoristické federace. Nevíte, co člověk, kt. nemluvil dlouho svou mateřštinou, může za 10 min. napovídat...

Další dny byly pro mne poněkud napínavé. Poslal jsem totiž svůj pas na polský konsulát o prodloužení transitního visa. Po 10 dnech těsně před odjezdem 7. VII. pas po dvou urgencích přišel, ale bez viza. Co jsme si pomysleli o Polácích na konsulátě, to by si jistě za rámeček nedali.

Co si Švédové myslí o naší republice? Viděl jsem sv učebnice zeměpisu pro obecné školy. Mapa republiky v Mnichovských hranicích, obraz Hradčan, Tater, a mezi jiným, že ... "Čechoslováci jsou ze všech slovanských národů nejvíce kulturně vyspělí a vzdělaní." Znají také Sokol (těší se na příští slet), váží si osobu našich prezidentů a překvapuje náš sport (Zátopek vzbudil senzací svým výkonem na 500 m). Značka piva (ne příliš výborného) je Pilsner, Plzeň však ani nevidělo.

Nejhorší je vždy loučení. To však bylo o to lepší, že jsme si řekli "na shledanou příští rok v Malmö". a ovšem také u nás na sletě. Odjížděl jsem jako skoro světoběžník, cesta byla již zábavnější, jenom jsem litoval cizojazyčné konverzace, protože jsem jel s Čechy. Celá loď "Královna Viktorie", hlaholila češtinou. Výprava Sokolek a Č.A. K Vinohrady z Finska, pak krajan, který byl 40 let ve Švédsku, Češka z Osvětimi a několik dalších – celá česká kolonie.

A závěr? Myslím, že všichni chceme žít v blahobytu. I když všechno najednou nejde, jak bychom si přáli, přece jen bychom rádi byli brzy stejně tak vysoko, jako jsou teď Švédi. Není to jen hospodářský blahobyt, ale také duševní klid, laskavost k druhému člověku, zdvořilost, čistotnost, demokratické zásady a snášenlivost. Budeme-li všichni takoví, věřte, že nám bude o mnoho lépe a že se o sobě ve švédských učebnicích dočteme ještě něco lepšího.

A ještě něco. Nevěřte, že esperanto nemá budoucnost. Ten, kdo poznal, jak je praktické ve stycích s cizinci, ten, kdo poznal přítele, bojující o tutéž myšlenku daleko za hranicemi, ten esperanto nikdy neopustí. - Konec. Ende.